

Borumballes





Purificació Mascarell (1985) és escriptora, crítica literària i professora titular de Teoria de la Literatura a la Universitat de València. Amb la novel·la *Mireia* (Drassana; Premi Lletraferit 2022), ha rebut un ampli reconeixement de crítica i lectors. La seua última obra és *Como anillo al cuello* (Ariel, 2024), un original recorregut per la l'opressió matrimonial en la literatura. Ha escrit narrativa infantil, teatre, relat breu i assaig sobre cultura valenciana. És editora de quatre volums de la Biblioteca Elena Fortún (Renacimiento), de l'antologia *El cuento animado* (Nórdica, 2024) i de treballs especialitzats sobre cos, dona i escriptura. Col·labora en revistes com *Cuadernos Hispanoamericanos*, *Mercurio*, *Lletraferit* o *El món d'ahir*, i al suplement cultural de *Levante-EMV*.

Viu a cavall entre València i Xàtiva,
el seu poble.

Rafa Lahuerta – «Mascarell domina a la perfecció els fonaments sagrats de la literatura: memòria, evocació, ritme i misteri.»

Núria Cadenes, *Vilaweb* – «Un consell només, si m'ho permeteu: llegiu aquesta petita joia. Riureu i plorareu i tindreu un bell escut per a temps convulsos. Un tocar de peus a terra i recordar les coses importants.»

Lourdes Toledo, *elDiario.es* – «No importa tant allò que es conta, sinó la manera de contar-ho. Per a aquesta escriptora, l'estil i el to són els que marquen la diferència: hi creu i ho practica.»

Silvia Nanclares – «Mascarell té el do de la paraula i el do del relat. La seua obra es teixeix entre els feminismes i l'amor per la cultura popular.»

Anna Maria Iglesia, *El País* – «Indaga sobre la identitat, la que construïm i la que ens construeixen.»

Purificació Mascarell

Borumballes

ASTROLABI, 24



EDICIONS DEL PERISCOPI

Títol original: *Borumballes*
© Purificació Mascarell, 2026

Primera edició: octubre del 2026

© de l'estampat disseny de coberta: Fruit or Pomegranate wallpaper design,
de William Morris / The Stapleton Collection / Bridgeman Images
© de la fotografia de l'autora: Alfredo Pardo, 2026
© de la fotografia de la pàgina 215: Bixquert (Xàtiva), c. 1953. Arxiu familiar
de l'autora
© d'aquesta edició: Edicions del Periscopi sL, 2026

Els fragments de l'obra de Vicent Andrés Estellés inclosos en aquest llibre
procedeixen de les edicions publicades per Edicions Tres i Quatre.

Publicat per Edicions del Periscopi sL
info@periscopi.cat | Web: www.periscopi.cat
Facebook: www.facebook.com/Periscopi
X: x.com/Ed_Periscopi | Instagram: [@edicions_del_periscopi](https://www.instagram.com/edicions_del_periscopi)

Impressió: Romanyà Valls, Capellades

Imprès a Catalunya – *Printed in Catalonia*

Edició a càrrec d'Aniol Rafel, Andrea Rovira i Marta Rubirola
Correcció: Pau Sanchis i Ferrer, Òscar Lozano i Carlota Cots i Catafal
Maquetació: Octavi Gil Pujol
Disseny de la col·lecció i interiors: Tono Cristòfol

Dipòsit legal: B 15267-2026
ISBN: 979-13-87726-58-4

Aquest llibre s'ha imprès amb un paper òfset cru de noranta grams
i ha estat compaginat amb la tipografia Caslon Pro.



Tots els drets reservats. Queda rigorosament prohibida, sense l'autorització
escrita dels titulars del copyright, sota les sancions establertes per la llei, la
reproducció total o parcial d'aquesta obra per qualsevol mitjà o procediment,
inclosos la reprografia i el tractament informàtic, i la distribució d'exemplars
mitjançant el lloguer o préstec públics.

Sumari

Pols.....	II
Frankenstein.....	79
Els grills.....	9I

POLS

D'entre totes les raons possibles per a tindre un fill,
potser la més absurda de totes siga la de voler trans-
metre-li la llengua.

El matí de Sant Josep l'aparellat electrònic dibuixa una paraula en lletres blaves, en castellà. Diu: Embarazada. És el dia del sant de mon pare i anem al cementeri a contar-li-ho. Li hauria fet illusió tindre una neta. A la vesprada passegem amb el meu nebot pel camí que porta a la Cova Negra, entre Xàtiva i el Genovés. Ja de nit veiem cremar la falla de baix de casa.

Un dia del pare. El dia.

Fa pocs anys, lenta, molt lentament, mon pare va anar apagant-se i es va morir.

Un mes abans de faltar, el dia de Sant Feliu, patró de Xàtiva, un primer d'agost, me n'anava al concert en honor al sant que fan a la plaça de la Seu. Vaig entrar a la seua habitació per a dir-li adeu, fins demà. Ell estava al llit, tombat de costat, com li agradava tant. Em va fer un senyal amb la mà perquè m'acostara més, ja quasi no se li sentia la veu, i em va dir molt fluixet: Tinc por. Jo no ho vaig entendre. És que no m'ho volia creure. Li vaig dir: Què? I em va dir: Tinc por. Tens por? De què?, li vaig preguntar. No ho sé, em va respondre, tancant els ulls. Ell només tenia por. I jo no sabia com ajudar-lo. Podia donar-li suc amb la palleta, afliuxar-li l'aire condicionat, adobar-li els coixins, però no sabia com llevar-li la por. I això em va aco- vardar. Perquè de colp a repent els papers s'havien

invertit: sempre són els fills els qui tenen por i els pares els qui mai en tenen. I jo no podia suportar que mon pare tinguera por. Em superava que m'ho confessara. Vaig estar tota la nit pegant-li voltes. Encara hui ho recorde; i encara plore. Crec que he volgut quedar-me embarassada per a poder contar açò a algú. És absurd perquè ja estic contant-ho ací i perquè a eixa personeta, probablement, tot açò no li interesse massa. Però he volgut provar la possibilitat de trobar algú a qui contar històries. Les nostres històries. I que no s'obliden.

Tindre una filla és, si ho pense bé, una bogeria. Però ací estic: carregada d'històries que no li importaran i desitjant contar-li-les fins que s'afarte.

Transmetre una llengua en perill potser és un acte de resistència destinat al fracàs. Sembla més útil traslladar una llengua viva i forta i triomfal; estalviar eixe mantell de mort i feblesa a una criatura que acaba de vindre a la vida. Tanmateix, estimar una llengua menuda i aparentment inútil és el gest de rebellia més gran que li puc ensenyar. Tindre una llengua diferent de la del poder és situar-se en un clevill inhòspit, a la contra, en els margens.

Et regalaré la incomoditat. Et trobaràs incòmoda i resultaràs incòmoda. Això et farà pensar. I farà pensar als qui et trobes pel camí. Serà com posar-te una pedreta dins de la sabata: et farà valorar, quan camines, com poses el peu, cap a on vols anar.

Serà incòmode, sí. Tan incòmode com tindre consciència.

En la primera sessió d'educació maternal, la comare del centre de salut ens diu que farà les classes en castellà perquè tot el món l'entenga. També ens diu que és d'Aiora, que el valencià no és el seu fort, i que nosaltres podem parlar com més ens estimem. De la vintena de parelles joves, sols nosaltres mantenim el valencià quan ens pregunta què és el que més por ens fa d'esta nova aventura. Nosaltres i una xica de Benigànim, per dir la veritat. La resta, amb accent fortament valencià en molts casos, canvia de llengua.

En tornar a casa, toquen a la porta. Em duen un llibre. Em pregunte quan podré tornar a llegir amb la mateixa concentració abstreta del món que m'ha caracteritzat des de menuda. Potser és una de les coses que més por em fa de la maternitat.

La jove que em lliura el paquet és sud-americana. Porta bells tatuatges d'inspiració asteca a les monyiques. Comence a cantar-li el DNI i al primer

número, al vint, ja m'indica que no amb el cap. Així que esta xica de bell rostre indígena ha perdut la seua llengua originària, s'ha vist obligada a emigrar per a fugir de l'estat postcolonial en el qual es troba el seu país, i ara m'obliga a mi a parlar en castellà, la llengua que va ser imposada als seus avantpassats. El resultat era un, la jugada era perfecta. L'oprimit es torna opressor. Sempre, ací i allà, ix guanyant la mateixa llengua. La xica se'n va de pressa a continuar repartint paquets, atenallada per l'esclavatge de l'app que li indica el pròxim destí. Jo em quede amb les meues enrònies de primer món i panxa plena.

D'entre totes les raons possibles per a tindre un fill, potser la més absurda de totes siga el desig de transmetre-li la llengua. I, en canvi, pense molt en això. En si la criatura parlarà valencià o no. Si l'abandonarà com veig que fan tants fills de pares valencianoparlants. Tota substitució lingüística és una substitució cultural i, per tant, política. Però este sil·logisme no té cap sentit per a una xiqueta. Tal vegada és més sensat deixar-se dur per l'esperit del temps, ser flexible, adaptar-se a l'onada que ens arrossega. Poc es pot fer davant d'una tendència global d'esborrament de les particularitats i d'homogeneïtzació cultural. Ni tan sols és un fenomen actual. Fa dècades, segles, que es gesta. Hi ha vora mil cinc-cents milions de persones al món que parlen anglés. N'hi ha mil dos-cents milions que parlen xinés mandarí. I més de sis-cents milions de parlants d'indi. No sé per què em preocupa tant que

al meu poble es perden les paraules. També s'estan perdent en altres pobles d'Àfrica, de l'Amazònia, de l'Àrtic. En tots els llocs del món es perden paraules cada dia, es mor l'últim coneixedor d'una llengua que ningú més parlarà. Per què eixe patiment dolorós pel valencià? Sols perquè és la meua llengua?

Deixar-se dur, arrossegada, per l'empenta global.
No patir.